

УДК 338.43

ВПЛИВ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПРОГРЕСУ НА РИНКОВУ ЕКОНОМІКУ ТА ВАЖЛИВІСТЬ ПЕРЕХОДУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ НА ІННОВАЦІЙНУ МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ

Б. Воловенко, аспірант

Львівський національний аграрний університет

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвиток ринкової економіки здебільшого залежить від інноваційного впровадження та розвитку науково-технічного прогресу (НТП), а не від ресурсних можливостей самого регіону. Безпосередньо науковий прогрес став головним чинником трансформації суспільства в нову еру економічного розвитку в усіх сферах людської діяльності, тоді як аграрний сектор займає одне з провідних місць [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній науково-технічній літературі, що має агроекономічний та сільськогосподарський напрям, існує значний доробок теоретичного обґрунтування та практичного вирішення проблем впровадження науки й техніки в аграрне виробництво, а саме в працях таких вітчизняних та зарубіжних вчених: В. Андрійчука, М. Дем'яненка, Е. Касла, М. Бекнера, А. Нельсона, Р. Кемпбелла, С. Макконелла, Л. Стенлі Брю, Ю. Коваленка, В. Нелепа, П. Саблука, І. Ворста, П. Ревентлоу, М. Хорунжого та ін.

Постановка завдання. Завданням дослідження є огляд впливу НТП на виробничий процес агропромислового сектору, що у свою чергу стимулює подальший перехід ринкової економіки на інноваційну модель розвитку підприємств, завдяки чому відбувається зростання економічної стабільності аграрного сектору, стабілізація екологічної ситуації, а також формування господарств з урахуванням територіальних умов за допомогою новітніх технологій ведення господарської діяльності.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі всі аспекти економічного зростання і соціальні досягнення людства тісно пов'язані з науково-технічним прогресом, що ґрунтується на пізнанні природи й суспільства, застосуванні законів їх розвитку у виробництві.

Для досягнення конкурентоспроможності продукції АПК на внутрішньому і світовому ринках особливо актуальною стає проблема переведення аграрної економіки на інноваційну модель розвитку. Її розв'язання значною мірою забезпечуватиметься створенням спеціальних інноваційних структур, головним завданням яких є сприяння розвитку інновацій, їх розповсюдженню і впровадженню у виробництво.

Україна зможе посісти належне місце в Європі і світі за умови опанування інноваційного шляху розвитку, підвалини якого мають бути закладені в процесі структурної перебудови економіки. Тільки таким чином можна змінити сировинний вектор розвитку економічних процесів, що стихійно формується нині [2, с. 38].

Відтак основою стратегічного курсу, його базовим принципом має стати реалізація державної політики, спрямованої на запровадження інноваційної моделі структурної перебудови та зростання економіки, утвердження України як високо-технологічної держави. Наявний інтелектуальний та науково-технічний потенціал дає підстави на це розраховувати. У поєднанні з завданнями європейської інтеграції така мета могла б лягти в основу не лише економічної стратегії держави, а й політичної консолідації нації [2].

В агропромисловому комплексі НТП здійснюється за такими основними напрямками: технічним, технологічним, агрохімічним, біологічним і організаційно-економічним. Кожний з них охоплює широке коло конкретних проблем, розробка яких відкриває перед підприємствами широкі можливості для подальшого вдосконалення виробництва, збільшення обсягу продажу товарів вищої якості й одержання більших прибутків [1, с. 483].

Важливими складовими ланками організаційно-економічного напрямку НТП є вдосконалення форм організації й оплати праці, розробка більш точних методів планування і прогнозування виробництва, обґрунтування об'єктивніших критеріїв оцінки ринкової позиції підприємств, забезпечення маркетингових переваг, удосконалення організації виробничих процесів тощо [5, с. 142].

Для ефективного функціонування економіки потрібно, щоб новини запроваджувалися на макрорівні завдяки прогресивним міжгалузевим структурним зрушенням і якісним змінам у стані продуктивних сил. На мікрорівні завдяки нововведенням підприємства за необхідності істотно збільшують виробництво продукції, поліпшують її якість, досягають необхідної стабільності в результаті пом'якшення впливу несприятливих природних умов, істотно підвищують продуктивність праці, забезпечують економію ресурсів і насамперед енергоносіїв, а також охороняють довкілля, успішно вирішують соціальні питання, пов'язані з докорінною зміною умов праці [4, с. 21].

Для запровадження НТП у сільськогосподарське виробництво велике значення матиме створення Національної аграрної дорадчої служби з її регіональними представництвами і філіями як неприбуткової структури, спроможної виконувати такі завдання:

- ✓ надавати практичну допомогу сільськогосподарським товаровиробникам в освоєнні нових технологій, впровадженні інших новин, сучасного менеджменту, у здійсненні поглибленого аналізу фінансово-економічного стану підприємств і оцінки їх позиції на ринку;
- ✓ здійснювати інформаційне обслуговування сільськогосподарських товаровиробників, надавати їм маркетингові послуги;
- ✓ проводити курс на інтеграцію науки і практики завдяки організації прикладних наукових досліджень відповідно до потреб сільськогосподарських товаровиробників;
- ✓ організовувати навчання керівників і спеціалістів аграрних підприємств, сільського населення за програмами, орієнтованими на засвоєння методів ведення прибуткового бізнесу;

✓ забезпечувати зворотний зв'язок із сільськогосподарськими товаровиробниками та сільським населенням з метою подальшого вдосконалення механізмів і важелів аграрної політики [1, с. 513].

У разі створення нормального ринкового середовища виникають природні зв'язки НТП з економікою через систему ринкових саморегуляторів (цін, процентних ставок тощо). У результаті НТП розвивається саме за тими напрямками, в яких зацікавлені споживачі – підприємства, установи, інші юридичні, а також фізичні особи. Тобто ринкова економіка сприйнятлива до науково-технічного прогресу, а тому демонструє високі темпи його розвитку за двома напрямками:

✓ традиційним, коли задовольняються потреби споживачів у новій техніці, технології, організації виробництва, нових товарах і послугах;

✓ життєзабезпечуючим, коли наукові розробки та їх втілення спрямовані на збереження екосистеми, ліквідацію й недопущення негативних результатів від антропогенної діяльності, у тому числі й від негативних наслідків самого НТП [1, с. 487].

Як переконує досвід розвинутих країн Заходу, усі ланки НТП у ринковій економіці повинні бути орієнтовані на споживання. Саме на споживчому ринку досягнення науково-технічного прогресу знаходять найповніше втілення, оскільки вони соціально орієнтовані в напрямі забезпечення позитивних змін в інтенсивності праці, дієвості управління виробництвом.

У сучасних умовах побудови соціально орієнтованої ринкової економіки механізм НТП повинен стати органічною складовою ланкою ринкового механізму, стимулювати виробників науково-технічної продукції та її споживачів, забезпечувати продукування конкурентоспроможних на світовому ринку товарів.

Висновки. Для досягнення конкурентоспроможності продукції АПК на внутрішньому і світовому ринках особливо актуальною стає проблема переведення аграрної економіки на інноваційну модель розвитку. Її вирішення значною мірою забезпечуватиметься створенням спеціальних інноваційних структур, головним завданням яких є сприяння розвитку інновацій, їх розповсюдженню і впровадженню у виробництво.

Бібліографічний список

1. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств / В. Г. Андрійчук. – К. : КНЕУ, 2002. – 624 с.
2. Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002–2011 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0001100-02>.
3. Саблук П. Т. Аграрна економіка і політика в Україні: підсумки минулого і погляд в майбутнє / П. Т. Саблук. – К. : ІАЕ УААН, 2001. – Т. 2. – 481 с.
4. Федоров М. М. Економічні проблеми земельних відносин / М. М. Федоров. – К. : ІАЕ УААН, 1998. – 293 с.
5. Хорунжий М. Й. Організація агропромислового комплексу / М. Й. Хорунжий. – К. : КНЕУ, 2001. – 340 с.

Воловенко Б. Вплив науково-технічного прогресу на ринкову економіку та важливість переходу аграрного сектору на інноваційну модель розвитку

У статті розглянуто впровадження у виробничий процес науково-технічного прогресу, новітніх інноваційних технологій, за допомогою яких можливе створення моделі розвитку агропромислового комплексу з урахуванням екологічної ситуації окремих регіонів.

Ключові слова: земельні ресурси, науково-технічний прогрес, інноваційні технології, ринкова економіка, модель розвитку, агропромисловий комплекс.

Volovenko B. Impact of STP to a market economy and the importance of the agricultural sector transition to an innovative model of development

The article deals with implementation into production of scientific and technological progress, the latest innovative technology directly, through which it is possible to create the model of agriculture based on the environmental situation of certain regions.

Key words: land resources, technological change, innovative technology, market economy development model agriculture.

Воловенко Б. Влияние научно-технического прогресса на рыночную экономику и важность перехода аграрного сектора на инновационную модель развития

В статье рассмотрено внедрение в производственный процесс научно-технического прогресса, новейших инновационных технологий, с помощью которых возможно создание модели развития агропромышленного комплекса с учетом экологической ситуации отдельных регионов.

Ключевые слова: земельные ресурсы, научно-технический прогресс, инновационные технологии, рыночная экономика, модель развития, агропромышленный комплекс.